

تمرینهای و اعراب‌ی
الفبای عربی

نحوی

مؤلفی

استانبول مکتب سلطانیسی عربی معلمی مکتب ملکیه مآذونلرندن

منبلی زاره

محمد شا کر

حقوقی محفوظدر

« قدر » مطبعه سنده طبع اولمشدر

استانبول — ۱۳۳۹ — ۱۳۳۷

« قدر » مطبوعی
در سعادت سلطان حمام

لسان عربی

نحو نسبی

علم نحوك تعريف و اقسامی

علم نحو، کلمه لرك ترکیب حائنده آخر لینه عارض اولان تغییردن بحث ایدر. کلمه لرك بو صورتله دکشمسنه (اعراب) دنیلیر. کلمه لرك بر قسمنه تغییر طاری اولمز یعنی آخر لرنده کی حرکه وسکون دائمًا ثابت بر حالده قلیر که بوکا (بنا) تعبیر اولور. شو حالده آخری دکیشان کلمه لری آخری دکشمیان کلمه لردن آیرهق ایشون عم نحو بندن دخی بحث ایده جکدر.

کلمه لرك آخرینه عارض اولان تغییر انجق ترکیب حائنده ظاهر اوله جفندن علم نحو فضله اوله رن کلمه لرك صورت ترکیبندن بحث ایدر. تفصیلات، مذکورده ن آلاشیلدی که علم نحو اعراب و بنا نامه ایکی قسمیان عبارتدر. کلمات، مر به دخی یا مسنوع، یا منصوب، یا مجرور

(مخفوض) ، یا مجزوم اوله جفتدن معربات دخی مرفوعات و منصوبات و مجرورات و مجزومات نامیله درت قسمه آیرلمشدر . معرباتک بر قسمی . ماقبلتک اعرابه تابع اولدیغندن بونلره (توابع) نامی ویرلمشدر . اقسام مذکورہ تک کافهسی برر برر ایضاح اولنه جقدر . [۱]
 کلمات مبنیه ، کلمات معربه کوره آز و محدود اولدیغندن کلمات مبنیه بی دها اول ذکر ایتک مناسب کورلمشدر .

بنا و مبنیات

بنا ، کله تک آخری دکشمیه رک اهل لساندن ایشیدلدیکی حال اوزره قالمسیدر . کلمات مبنیه تک آخری عواملک تاثیریه دکشمز و تنوین قبول ایتمز . بنا حرفده ، اسمده ، فعلده اولور .
 حرفوک کافهسی مبنسیدر . اسماء ایله افعال معرب و مبنی اولوق اوزره ایکی قسمدر . اسمک معرب و فعلک مبنی اولسی اصلدر اسمانک بنا سینه افعالک اعرابی خلاف اصلدر .
 کرك اسمک و کرك فعلک بناسی ایکی نوعدر : لازم ، عارض .
 بنای لازم ، کله دن هیچ آیرلمیان بنادر . بنای عارض ، احوال مخصوصده لاحق اولوب بمضاً آیریلان بنادر .

[۱] بعض کتب نحو بنوده علم نحوک مندرجاتی عامل و معمول و اعراب نامیله اوج قسمه آیرلمشدر . عبارده فاعلیت و مفعولیت کبی اعرابی ایجاب ایدن معاینک مقتضیلرینه عامل و مقتضالرینه معمول نامی ویرلمشدر . عامل دخی لفظی و معنوی قسملرینه آیرلمشدر . تقسیمات کثیره ایله طلبه تک اذهانی تشویش ایتماک ایچون کتابده کوریلن طرز تقسیم و تبویب ترجیح ایدلمشدر .

بناسی لازم اولان اسملر

بناسی لازم اولان اسملر سکیز قسمدر : ضمائر ، اسماء اشارات ، اسماء موصوله ، کنایات ، ظروف ، اسماء شرط ، اسماء استفهام ، اسماء افعالدر .

ضمائر

ضمیر، متکلمه ویا مخاطبه ویاخود ذکر کی کچن غائبه دلالت ایدن اسمدر. ضمیرک اقسامی و افعال ایله صورت تصریفی صرف قسمنده کورلدیکینندن بوراده یالکیز اسماء و حروف ایله اولان مناسباتی بیان ایده جکیز .

ضمیرلر فعللره [۱] اتصال ایتدیکینده فاعل و مدلول به ، واسمدره اتصال ایتدیکینده مضاف الیه اولور .

ضمائر متصله نك اسماء ایله استعمالی

مؤنث

مذکر

کتابه = آنک کتابی	کتابها = آنک کتابی	} غائب
کتابهما = ایکینسک کتابی	کتابهما = ایکینسک کتابی	
کتابهم = آنلرک کتابی	کتابهن = آنلرک کتابی	

[۱] بوراده فعلدن مقصد فعل نامدر .

مذکر مؤنث

كِتَابُكَ = سَنَكَ كِتَابُكَ }
 كِتَابُكُمْ = سَنَكُمُ كِتَابُكُمْ }
 كِتَابُكَ = سَنَكَ كِتَابُكَ }
 كِتَابُكُمْ = سَنَكُمُ كِتَابُكُمْ }

كِتَابِي = بِنِي كِتَابِي }
 كِتَابِنَا = بِنِي كِتَابِنَا }

مفرد متکلمه مخصوص اولان (ی) ضمیری که اکا (یاء متکلم)
 دخی دینیلیر بمضاً مفتوح او قونور (لَكُمْ دِينُكُمْ وَاٰیَاتِ كَرِيْمَةٍ
 سنده اولدینی کبی .

یاء متکلمک ماقبلی الف اولور سه بهمه حال مفتوح او قونمق لازم
 کلیر (عَصَايَ = بِنِي دَكْنِكُمْ) ، (هُدَايَ = بِنِي هِدَايَتِي) ، (فتای
 = بِنِي اَدْمِي) کبی .

یاء متکلمک افعاله انصالنده اندن اول بر نون علاوه اولنور که
 اکا (نون الوقایه) دینیلیر . [صرف قسمنده نون الوقایه بحثنه باق]
 ضماژ سائرہ بالاده کی جدولده کوستریلین حرکه و جهله بعضیسی ضم،
 و بعضیسی فتح و بعضیسی کسر و بعضیسی سکون اوزره مبنیدرلر .
 جمع مذکر ضمیر لرینک میمی ساکنن ایسه ده شعرده وزن و قافیہ ایچون
 ضم و کسر ایله تحریک اولنه بیلیر .

مضمومه مثال :

النَّاسُ مِنْ جِهَةِ التَّمَثَالِ أَكْفَاءُ أَبُوهُمْ آدَمُ وَ الْأُمُّ حَوَاءُ [۱]

مكسوره مثال :

مولاى صلّ وسلّم دائماً ابداً على جيبك حيد الخلق كلهم [۲]

تنبیه — افعال متعدیه دن بنا اولنان فعل ماضینک جمع مخاطب صیغه سنه مفعول اولق اوزره جمع غائب ویا متکلم ضمیری لاحق اولدقده میمی ضمیه ایله اشباع اولنه رق و او شکلنده یازیلیر (ضربتموه = انی دوکدیکیز) و (ترکتمونی = بنی براقدیکیز) .

ضمائر متصله نك حروف ایله استعمالی

ضمائر متصله حروفدن یالکیز حروف جر ایله حروف مشبهه بالفعله لاحق اولور. حروف جردن ضماثرله استعمال اولنانلر: من ، الی ، عن ، علی ، فی ، باء ، لام ، خلا ، عدا ، حاشا حرفلیدر . (رب) حرفنه یالکیز ضمیر غائب لاحق اولور . حروف مشبهه بالفعلک کافهسی ضماثرله استعمال اولور .

[۱] مناسی : ناس جسم اعتباریله بربرلینک کفؤیدرل یعنی بربرلینه مساویدرل . پدرلی حضرت آدم و اناری حضرت حوادر .

[۲] مناسی : ای آلهی! خیر الخلق اولان حیب اعظمکه صلاة وسلام اولسون .

حروف جرہ مثال:

مذکر	مؤنث
مَنْهُ = اندن	مِنْهَا = اندن
مِنْهُمَا = ایکسندن	مِنْهُمَا = ایکسندن
مِنْهُمْ = انلردن	مِنْهُنَّ = انلردن

مذکر	مؤنث
مِنْكَ = سندن	مِنْكَ = سندن
مِنْكُمْ = ایکیکزدن	مِنْكُمْ = ایکیکزدن
مِنْكُمْ = سزدن	مِنْكُمْ = سزدن

مِنْی = بندن	متکلم
مِنَّا = بزدن	

دیگر حرفلر دخی بونک کی استعمال اولنور : اَلِیَّه = اِکَا .
 اَلِیَّهْمَا = اِیکِیسِنَه ... اَلِیَّه = اِنک اوزرینَه . اَلِیَّهْمَا = اِیکِیسِی
 اوزرینَه ... اَلِیَّه = اِنده . اَلِیَّهْمَا = اِیکِیسِنده ... اَلِیَّه = اِنده .
 اَلِیَّهْمَا = اِیکِیسِنده ... اَلِیَّه = اِنده . اَلِیَّهْمَا = اِیکِیسِنه . اَلِیَّه

حروف مشبهه بالفعله مثال

مؤنث	مذکر	
أَتَاهَا = محقق اودرکه	أَتَاهُ = محقق اودرکه	} غائب
أَتَاهُمَا = « ایکسیدرکه	أَتَاهُمَا = « ایکسیدرکه	
أَتَاهُنَّ = « انلردرکه	أَتَاهُمْ = « انلردرکه	
أَتَانِكَ = « سنسکه	أَتَانِكَ = « سنسکه	
أَتَانِكُمْ = « ایکسکزکه	أَتَانِكُمْ = « ایکسکزکه	
أَتَانِكُنَّ = « سنسکزکه	أَتَانِكُمْ = « سنسکزکه	

متکلم } اَتَانِي ، اَتَانِي = محق بنمکه
 اَتَانَا ، اَتَانَا = « بزکزکه

تمرین — ۱

زیرده کی اسم لره حرف لری ضماؤ متصله ایله تصریف و معنای لری
 بیان ایدیکز

اسم لردن : قلم . دواة = حقه . مرآة = آینه . جریده = غزته .
 دار = او ، خانه . ورق = کاغذ . کرسی = اسکمله . صحوة = صحت .
 يد = ال . رجل = ایاق . محفظة = محفظه . اسم = آد . اب = پدر .
 أم = انا . اخ = قرداش . اخت = همشیره . عم = عموجه . خال =
 دایی . وقت . درس . ساعة .
 حرف لردن : علی . الی . فی . ل . حاشا عدا . لکن . لیت . لعل .

لغات

دها ابی = احسن . دها بیوک = اکبر . دها اوزون = اطول .
دها قیصه = اقصر . دها کوچک = اصغر . دها یقین = اقرب .
زیرده کی جمله لری عربجه به ترجمه ایدیکیز

بنم قلمم سنک قلمکدن دها اوزوندر . سنک آینهک بنم آینه مدن
دها بیوکدر . سزک حقه کز انلرک حقه سندن دها کوچکدر . ایکیکیزک
اوی بزم اومزدن دها یقیندر . بنم کاغدم ایکیسنک کاغندن دها
بیاضدر . انلرک صحتی بنم صحتمدن دها اییدر . قرداشکزدن بر خفته
الدم . ایکیکیزک داییکزدن بر کتاب الدم . عموجه مه بر ساعت
ویردم . اوکزده ایکی آدم کوردم . درسمی سندن دها ابی از برلدم .
احمدک کتابی اوزرنده بر کله یازدم . ایکیسنک اونده اوج ساعت
اوطوردم . انلرک اسمنی تخنه اوزرینه یازدم .

ضمیرک اتصال وانفصالی

صرف قسمنده ضمیرک متصل و منفصل اولق اوزره ایکی قسمه
منقسم اولدینی بیان اولمش ایدی . ضمیرک اتصالی ممکن ایکن انفصالی
جائز دکلدر . بناء علیه (ضربته = انی دوکدم) دنیه بیلدیکی حالده
(ضربت ایاه) دنیه مز . یالکیز (ظن) وتوابی کبی ایکی فعل نصب
ایدن افعالده [۱] ضمیرک متصل و منفصل اوله رق استعمالی جائزدر .

[۱] افعال قلوب بحثنه باق

(اَعْطَيْتَكَ = انى سكا ويردم) ياخود (اَعْطَيْتُكَ اَيَّاهُ) و (ظَنَنْتُكَ)
 = سنى او ظان ايتدم) ياخود (ظَنَنْتُكَ اَيَّاهُ) دنيله بيلير. (كان) واخواتنده
 [۲] دخى ضميرك وصل و فصلى جائزدر (كُنْتُه = بن او ايدم، بن او
 اولدم) دنيله بيلديكي كبي عين معناه اولمق اوزره (كُنْتُ اَيَّاهُ) دنيلير .
 ضميرك اتصالى جائز اولان يرلرده ايكي ضمير اجتماع ايدرسه دها
 زياده معرفه اولاننى تقديم ايتك لازمكدير. بالادهكى مثاللرده اولدغى كبي،
 فقط ايكي سنك معرفه لى مساوى اولورسه او وقت فصل واجب اولور
 مكره لفظاً مختلف اوله لر بناء عليه اكا ويردم معنا سننده (اَعْطَيْتَهُ)
 دنيله ميوب (اَعْطَيْتُهُ اَيَّاهُ) دنيلمك لازمكدير زيرا ايكي ضمير غائبك
 معرفه لى مساويدر لکن لفظاً مختلف يعنى بريسى مفرد ، ديكرى
 تشبه ويا جمع اولورسه اتصال جائز اولور (اعطيتها = انى ايكي سنه
 ويردم) ياخود (اعطيتها اياه) دنيله بيلير . [۳]

[۲] افعال ناقصه بحثنه باق

[۳] احوال آتیده ضميرك اتصالى واجيدر (۱) ضمير ، (الا) ويا (انما)
 ايله محصور اولورسه: (امران لا تمبدوا الاياه = امر ايتديكه انجق كنديسنه
 عبادت ايدسكيز) و (انما انت مذکر) (۲) فاعلنه مضاف بر مصدر ايله منصوب اولورسه:
 (عجبت من ضرب زيداً) = زيدك سنى دوگه سنندن تعجب ايتدم) بومثالده (زيد)
 كلهسى (ضرب) مصدرينك فاعل ومضاف اليهيدر (اياك) ضميرى انك مفعول
 بهيدر (۳) عاملى محذوف اولورسه : (اياك والکسل = زنهار تنبلك ايتمه)
 كبي كه (احذر الکسل) ويا (صن نفسك عن الکسل) تقديرنده در (۴) ضمير
 عاملنه تقدم ايدرسه : (اياك نعبد = تخصيص سكا عبادت ايدرز) (۵) ضمير
 مفعول معه واقع اولورسه : (ذهب و اياه = انكله برابر ايتدم) (۶) عاملى
 معنوى اولورسه : (هوزيد = ار زيددر) كبي بومثالده (هو) ضميرى عامل
 معنوى اولان ابتدا ايله - مبتدا اولمق اوزره - مرفوعدر (زيد) انك خبريدره .

ضميرك مرجعی

هر ضميرك بر مرجعی اولور. فقط مرجعك لفظاً ویا رتبةً ویا معنیً ویا حکماً ضميره متقدم اولسی لازمه کثیر متأخره اضمار جائز دکادر .
 برنجیسنه مثال : (حَفِظَ خَالِدٌ دَرَسَهُ = خالد درسنی از برلدی)
 بو مثالده (درسه) دهکی ضمیر لفظاً متقدم اولان (خالد) راجمدر .
 ایکنجیسنه مثال : (حَفِظَ دَرَسَهُ خَالِدٌ) بو مثالده ضمیر رتبةً متقدم ، لفظاً متأخر اولان (خالد) راجمدر زیرا (خالد) حفظ فعلنك فاعلی اولوب فاعلر رتبةً مفعوله مقدمدرلر .

اوچنجیسنه مثال : (اِعْدِلُوا فَهَؤُلَاءِ قَرَبٌ لِاتَّقُوا) = عدالت ایدیکنز زیرا او تقوایه دها یقیندر (بو مثالده (اعدلوا) دن مستفاد اولان (عدل) کلهسی معنی اعتباریله (هو) ضمیرینه مرجع اولوق اوزره متقدمدر زیرا آیت کریمه (اعدلوا فالعدل اقرب للتقوی) تقدیرندهدر .
 دردنجیسنه مثال : (قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ) و (هِيَ الدُّنْيَا عَرُورٌ = اوکه دنیا الذایحیدر) بو ایکی مثالدهکی (هو) (هی) ضمیرلری ذهنده تقرر ایدن بر شینه راجع اولدقلری ایچون مرجعلری حکماً متقدم اعتبار اولمشدر انک ایچون بو ضمیرلره (ضمیر شان) و (ضمیر قصه) دنیلمشدر .

شو تفصیلاتدن آ کلاسیلرورکه ضمیر ، لفظاً ورتبةً متأخر اولان بر کلهیه راجع اوله من بناء علیه (ضَرَبَ سَيِّدَهُ الْعَبْدُ) دنیله میوب (ضرب العبد سیده = کوله بی افندیمی دوکسی) دنیلیر .

ضمیر کنندیسندن اول ذکر اولنان کله لک الکی یقیننه راجع اولور فقط قرینه بولندیفی حالده اوزاغده راجع اوله بیلیر (اَطْعَمَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَاجْتَنَبَ مَا يَنْفِضُهُ = الله ورسولنه اطاعت و آنی اغضاب ایدن شیدن بجانبت ایت) بو مثالده (ینفضه) دهکی ضمیر الکی یقین اولان (رسول) ه راجع اولیوب اندن اول مذکور اولان (الله) لفظنه راجعدر زیرا قرینه بونی ایجاب ایدر .

(ضمیر شان) ویا (ضمیر قصه)

ضمیرك مفرد غائبی بعضاً مابعدنده کی جمله ایله مفسر اولوق اوزره استعمال اولنور که ترکیه یه (اوکه) ویا (شوکه) ایله ترجمه اولنور . اکر انی تفسیر ایدن جمله ده بر اسم مذکر وارسه ضمیر مذکر اولور واکا (ضمیر شان) ذیلیر واکر انی تفسیر ایدن جمله ده بر اسم مؤنث وارسه ضمیر مؤنث اولور واکا (ضمیر قصه) ذیلیر . برنجیسی (هُوَ الرَّئِیْسُ قَادِمٌ = اوکه رئیس کلیور) کی وایکنجیسی (هِیَ الدُّنْیَا عَرُورٌ = اوکه دنیا الدایجیدر) کی .

ضمیر شان ویا قصه ، جمله مفسره ده مذکور اولان شیئه مزید عنایتی تضمن ایدر و دائماً مفرد غائب حالده اولور .

ضمیر شان ویا قصه حروف مشبهه بالفعلده لاحق اولور (فَاتَّهَا لِاتَعْمَى الْاَبْصَارُ وَلَکِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ = فی الحقیقه کوزلر کور اولوز لکن قلبلر کورلنور) بو مثالده (فاتتها) دهکی ضمیر ضمیر قصه در .

تمرین - ۲

زیردہ کی جملہ لری عربیہ بہ ترجمہ و ضمیر لک مرجعی
بیان ایڈیکز

مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ. يَنَالُ الْمَرْءُ بِالثَّانِي مَرَامَهُ . لَا يَعْرِفُ الْأَوْلَادُ آتَاءَ آبَائِهِمْ وَأَوْلِيَاءَ سِيَمِهِمْ . التَّمْرُ لَا يَنْضِجُ قَبْلَ آوَانِهِ . الْإِبْرَةُ تَتَكَسَّوْ غَيْرَهَا وَهِيَ عَارِيَةٌ . قَدْ يَضْطَرُّ الْمَرْءُ إِلَى رُكُوبِ مَا يَسْتَشِينُهُ الْأَدَبُ . خُذُوا الْحِكْمَةَ مِمَّنْ آتَاكُمْ بِهَا . هُوَ الْقَمْرِيُّ طَائِرٌ .

الْعِلْمُ أَحْسَنُ شَيْءٍ أَنْتَ ذَاخِرُهُ مِنْ يَدْرُسِ الْعِلْمَ لَمْ تَدْرَسْ مَفَاخِرُهُ

اسماء اشارات

اسم اشارت ، بر شیئی ویا بر شخصی کوسترمکہ مخصوص اولان
اسمدر . کوستریلن شیئہ (مشارالیہ) دنیلیر . اسم اشارت مشارالیہ
کوزہ قریب ومتوسط وبعید اولق اوزرہ اوج قسمدر :
قریب اولان مشارالیہ قوللانیلان اسم اشارتیر بونلدر :

مؤنث	مذکر
ذی، تی، تا، ذہ = بو	مفرد ذا = بو
تان = بو ایکسی	ثنیہ ذان = بو ایکسی
اولاء = بونلر	جمع اولاء = بونلر

متوسطه مخصوص اولانلر :

مؤنث	مذکر
تيك = شو	مفرد ذاك = شو
تانك = شو ايکيسى	تثنيه ذانك = شو ايکيسى
اولئك = شونلر	جمع اولئك = شونلر

بعيده مخصوص اولانلر :

مؤنث	مذکر
تلك = او	مفرد ذلك = او
تانك = او ايکيسى	تثنيه ذانك = او ايکيسى
اولئك = انلر	جمع اولائك، اولئك = انلر

اسم اشارتلردن تثنيه مخصوص اولانلرى مبنى اوليوسوب
 منى كى اعراب اولنورلر. قريبه مخصوص اسم اشارتك اولنه ! كثر يا
 حروف تنبيهن (ها) حرفى داخل اولهرق (هَذَا) و (هَذِهِ)
 صورتنده يازيلير. متوسطه مخصوص اولانلردن مؤنث اولان (تيك)
 يده حرف تنبيه لاحق اولارق (ها تيك) دنيلير .

اسم اشارتلردهكى لاملره (حرف توسط) وكافلره (حرف
 خطاب) تعبير اولنوركه اعرابدن محللرى يوقدر : ذاك . ذاك . ذاك .
 ذلك . ذلكما . ذلكم . تلك . تلكما . تلكم . اولئك . اولئكما .
 اولئككم . . . الخ دنيلير .

مكان ايجون استعمال اولنان اسم اشارتلر بونلردر :
 هُنا = بوراده ، بوراسى

هَهُنَا = ایشته بوراده ، ایشته بوراسی

هُنَاكَ = اوراده ، اوراسی

هُنَالِكَ — تا اوراده ، تا اوراسی

تَمَّ = اوراده ، بوراده

اسماء اشارات عبارده مبتدا ، خبر ، فاعل ، نائب فاعل ، مفعول ، مستثنی ، مضاف الیه محننده اوله بیلیرلر. (هَذَا كِتَابٌ = بو بر کتابدر) مثالنده (ها) حرف تنبیه و (ذا) اسم اشارتدر محلا مبتدا اولوق اوزره مرفوعدر (کتاب) خبریدر . كذلك (جاء هذا = بو کلدی) مثالنده (جاء) فعل ماضیدر و (هذا) فاعلی اولوق اوزره محلا مرفوعدر .

تنبیه — اسماء اشارتدن (ذا) نك مصغری (ذَا) و (تا) نك مصغری (تِيَا) و (ذَاكَ) نك مصغری (ذَاكَ) و (ذَلِك) نك مصغری (ذِيَا لِكَ) در .

تمرین — ۳

جمل آتییهده کی اسم اشارتلدن قریبه و متوسطه وبعیده مخصوص اولاندلری وهانکیسنک مذکر وهانکیسنک مؤنث اولدیغی

بیان ایدیگز

جاء ناذان الطالبان = بویکی شا کرد بزه کلدیله . افتح هذا الكتاب وفتش عن تلك المسألة = بو کتابی اچ او مسئله بی ارا . اولاء الطالبات مجتهدات = او طالبه لر چالشتاندلر . الآن وصلتني هاتان الرسالتان = شمدی بویکی

مکتوب بکا واصل اولدی . ذَاكَ الْبِنَاءُ شَاخٌ = او بنا یوکسکدر . جَلَسْتُ
 عَلَيَّ يَنِيكَ الْوَسَادَتَيْنِ = او ایکی یا صدیقی اوزرنده او طوردم . تَأَنَّىكَ الْمَطَالِبَتَانِ آتِيَانِ
 = او ایکی طالبه کلیورل . تَلَّكَ الْحَدِيقَةَ لَطِيفَةٌ = او بفتح لطفدر .
 أُولَئِكَ الْبَنَاتُ يَلْعَبْنَ عَلَيَّ يَنِيكَ الرَّابَتَيْنِ = او قیزلر او ایکی تپه اوزرنده او بنا یورلر .
 هَذَا الدَّرْسُ صَعْبٌ = بو درس کوچکدر .

اعراب

هَذَا سَعِيدٌ = بو سعید: (ها) حرف تنبیهدر اعرابدن محلی یوقدر
 (ذَا) قریبه مخصوص اسم اشارتدر لفظاً سکون اوزره مبنیدر مبتدا اولوق اوزره
 محلاً مرفوعدر (سعید) خبردر لفظاً مرفوعدر .
 هَؤُلَاءِ مُجْتَمِعُونَ = بونلر چالشمقاندلر: (ها) حرف تنبیهدر (اولاء)
 اسم اشارتدر لفظاً کسر اوزره مبنیدر مبتدا اولوق اوزره محلاً مرفوعدر (مجتهدون)
 خبردر جمع مذکر سالم اولدینی ایچون واو ایله مرفوعدر .
 جَاءَ هَذَا = بو ایکیسی کلیدلر: (جاء) فعل ماضیدر فتح اوزره مبنیدر
 (ها) حرف تنبیهدر (هَذَا) اسم اشارتدر (جاء) فعلنک فاعلیدر مثنی اولدینی ایچون
 الف ایله مرفوعدر .

اسماء موصوله

اسم موصول ، معناسی کیندنن صکره کان جمله ویا شبه جمله
 [۱] ایله تمام اولان اسمدر متمنه (صله) تعبیر اولنور (صله) بی اسم
 موصوله ربط ایدن ضمیره (عائد) دنیلیرکه یا بارز ، یامستتر اولور .
 [۱] جمله نك خبریه اولسی مشروطدر . شبه جمله دن مراد ظرف ایله اسماء مجروره در .

الحمد لله الذى علم الانسان ما لم يعلم = حمد اولسون اول اللهم كه
 انسانه بيلمديكى او كرتمشدر (بو جمله ده (الذى) كلهسى بر اسم
 موصولدر كه ماقبلنده كى جمله نك معناسى مابعدنده كى جمله ايله تمام اولمشدر
 (علم الانسان ما لم يعلم) جملهسى اسم موصولك صلہ سيدر (علم) ده كى
 ضمير مستتر اسم موصولك عائديدر . (جاء الطالب الذى فى المدرسة =
 مدرسہ ده كى شاگرد كلى) بو مثالده (الذى) اسم اشارتنك صلہسى
 (فى المدرسة) شبه جمله سيدر عائدى ايسه جار و مجرورك متعلق اولمق
 لازمكلن فعل محذوفده كى ضمير مستتردر محذوف اولان فعل (استقر)
 كى بر فعل ايله تقدير اولنور ضمير مستتر دخى (هو) ايله مقدردر .
 اسم موصولر مختص و مشترك اولمق اوزره ايكى قسمدر :

مختص اولان اسم موصول مقامك اختلافيله لفظى دكيشان يعنى
 مفردى ، تنبيهسى ، جمعى ، مذكرى ، مؤنثى بشقه اولاندر .

مختص اولان اسم موصولر بونلر :

مذكر مؤنث

مفرد: الذى التى = اوشيكه ، او كيمسه كه
 مثنى: اللذان اللتان = او ايكى شيكه ، او ايكى كيمسه كه
 جمع: الذين [۱] اللواتى ، اللاتى ، اللاتى = او كيمسه لركه
 اسم موصولك تنبيهسى مبنى اوليوب مثنى كى اعراب اولنور
 [اعراب بالحروف بحثه باق] (الذى) نك اسم تصغيرى (اللذيان)
 و (التى) نك اسم تصغيرى (اللثيان) در .

[۱] الذين اسم موصولى بالكسر جمع عاقله مخصوصدر .

اسم موصول مشترک ، مقامک اختلافیه مختلف اولیان یعنی کَرک تثنیهده وکَرک جمعده ، کَرک مذکرده ، کَرک مؤنثده هپ بر لفظ اوزره بولنادر .

اسم موصول مشترک درت لفظدن عبارتدر : مَنْ ، ما ، آئی، ال . بولردن (من = او کیمسه که) ذوی العقولده مستعملدر غیریسنده استعمالی نادردر (اِقْبَلْ عُدْرَ مَنْ اَعْتَدَّ اِلَيْكَ = سندن معذرت دیله یان کیمسه نک معذرتی قبول ایت) .

ما = او شیکه) ، ذوی العقولک غیریسنده مستعملدر ذوی العقولده استعمالی ایسه نادردر . (اَغْفِرْ لَنَا مَا قَدْ سَلَفَ مِنْ دُنُوْنَا = یکمیش اولان قباحتلرمزی عفو ایت) .

(آئی = اوکه ، هانکی) . عاقل و غیر عاقل بیننده مشترکدر (ای) نک بناسی ضم اوزره در فقط بونک مبنی اولمسی ایچون هم مضاف ، هم صدر صلهسی اولان ضمیرک محذوف اولمسی شرطدر (عَاشِرُ اِيْهُمْ عَاقِلٌ = عاقل اولانه ارقدأش اول) کچی بو مثالده (ای) کلهسی (عاشر) فعلنک مفعول بهی موقعنده اولمغه منصوب اولمسی لازمکلیرکن ضم اوزره مبنی اولدیغندن محلاً منصوبدر . [۱]

[۱] ای کلهسی احوال ثلاثه اتیهده معرب اولور :

(۱) مضاف اولوبده صدر صلهسی اولان ضمیر مذکور بولنورسه : سلم علی آیهم هو موجود = موجود اولانه سلام سویله . بو مثالده ضمیره مضاف اولان (ای) کلهسی (علی) حرف جر یله مجرور اولهرق اعراب اولمشدر (۲) مضاف اولدیغنی حالده صدر صلهسی محذوف بولنورسه : سلم علی ای یم یسال غنی = بنی سؤال ایدنه سلام سویله . بو مثالده (ای) کلهسی کنذک

(ای) کله سنک صله سی فعل ماضی اوله مز [۲] بناء علیه (یعجینی ای قام) دنیله مز .

تنییه — ای، من، ما، کله لری استفهام ایچون ده استعمال اولنورلر (من جاه = کیم کدی) ، (مافعل آخوگ = قرداشک نه یادی) ، (ای فایده فی الیکسل = تنبلیکده نه فایده واردر) کبی (ای) استفهام ایچون استعمال اولنورسه عاملنه تقدم ایتمی لازمه کایر . استفهامیه اولان (من) و (ما) کله لریه بضا (ذا) اسم اشارتی لاحق اوله رق اسم موصول اولور . (من ذاقل لک = کیم سکا سویلیدی) ، (ماذایرید = نه ایستورسک) کبی . (ماذا) بضا لاهه بیدشهرک هیئت بمجوعه سی مجرد استفهام ایچون استعمال اولنور او حاله (ذا) کله سی ماضی اولور (لما ذایت الی هنا = بورابه نه ایچون کلدک) کبی .

آل، بالخاصه اسم فاعل ایله اسم مفعوله داخل اولدیغی وقتده اسم موصول اولورکه (الذی) ویأ (الذی) معناسنده اولور . (جاء الضارب والمضروب = ضارب ایله مضروب کلدیله) کییکه (جاء الذی ضرب والذي ضرب) معناسنده در .

اسم موصولر، عبارده مبتدا، خبر، فاعل، نائب فاعل، مفعول، مستثنی موقعنده بولنه بیلیرلر .

(علی) حرف جریله مجروردر . (۳) مضاف اولدیغی حالده صدر صله سی مذکور اولورسه: یعجینی ای شو عالم = کییکه عالمدر او خوشمه کیدر . بوراده دخی (ای) کله سی فاعل اولقی اوزره مرفوعدر . (ای) کله سی بناسی عارض اسملردن ایسه ده اسم موصول مشترکدرن ایرماق ایچون بوراده ذکر اولمشدر .

[۲] امام کساییدن صورمشدرکه نه ایچون (ای) نک صله سی فعل ماضی اوله مز اوده جواباً (ای) کذا خلقت = ای بویله خلق اولمشدر (دیشدر امام کسایینک بو سوزی ضرب مثل اولمشدر .